ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobkyně: **A. G.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 6. 2017, č. j. MPSV-2017/119290-915, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 6. 11. 2017, č. j. 16 Ad 87/2017 - 72,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobkyně **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a kasační stížnost

[1] Žalobkyně (stěžovatelka) brojí žalobou u Krajského soudu v Plzni proti rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl *pro opožděnost* její odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Karlových Varech ze dne 24. 3. 2017, č. j. 10225/2017/CHD. Tímto rozhodnutím úřad práce stěžovatelce přiznal dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje ve výši 49 Kč.

[2] Společně se žalobou požádala stěžovatelka o ustanovení zástupce. Krajský soud tento stěžovatelčin návrh zamítl. Odkázal na § 35 odst. 8 (*od 15. 8. 2017 jde o § 35 odst. 9, pozn. NSS*) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního („s. ř. s."), podle nějž je zástupce možno ustanovit, je-li to *nezbytně* třeba k ochraně práv účastníka. Jde tedy o

případy vskutku závažné jak z hlediska dopadu na účastníka, tak z hlediska právní náročnosti věci.

[3] Stěžovatelka podala dne 2. 5. 2017odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí, které jí bylo doručeno dne 13. 4. 2017, tedy po zákonné patnáctidenní lhůtě. Jelikož v žádném ze svých podání nenamítá, že by jí v podání odvolání bránila nějaká překážka a o prominutí zmeškání úkonu správní orgán nepožádala, je zřejmé, že soud bude v řízení přezkoumávat pouze včasnost, respektive opožděnost podaného odvolání, nikoliv samotné meritorní rozhodnutí o dávce mimořádné okamžité pomoci ze dne 24. 3. 2017, které by bylo nutné posuzovat z právního hlediska, což by bylo pro stěžovatelku, jako laika náročné. Naopak k otázce opožděného odvolání je schopná se vyjádřit i bez právního zastoupení. Krajský soud proto dospěl k závěru, že ustanovení zástupce není v řízení o žalobě nezbytně třeba.

[4] Proti usnesení krajského soudu podala stěžovatelka kasační stížnost. Konstatuje, že usnesením krajského soudu ze dne 20. 10. 2017, č. j. 16 Ad 88/2017 - 97, jí byl zástupcem ustanoven Mgr. Martin Zikmund. Dále uvádí, že odvolání dne 28. 4. 2017 v pátek jí pracovník úřadu práce D. P. odmítl přijmout. Zásilku proto zaslala poštou, což dokládá lístkem z vyvolávacího systému pošty Chodov z téhož dne. Stěžovatelka dále v kasační stížnosti popisuje svou nespokojenost s postupy vedoucí pošty Chodov, a to již před rokem 2007. V podání ze dne 27. 12. 2017 uvádí, že žádala o zastoupení z důvodů zdravotních a bezpečnostních. Žalovaný nepravdivě tvrdí, že odvolání je z 2. 5. 2017 namísto pátku 28. 4. 2017. Ve stěžovatelčině spisu jsou dopisy a doručenky zcela určitě manipulovány. Stěžovatelka požaduje zrušení napadeného rozhodnutí i rozhodnutí prvoinstančního a vrácení k dalšímu řízení.

II. Posouzení kasační stížnosti

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Nejvyšší správní soud nepožadoval v posuzované věci zaplacení soudního poplatku ani zastoupení advokátem pro řízení o kasační stížnosti. Řízení je osvobozeno od soudních poplatků podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Stěžovatelka není v řízení o kasační stížnosti zastoupena advokátem; z usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS, plyne, že *„[j]e-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“* V řízení o nyní posuzované kasační stížnosti tak stěžovatelka nemusí být advokátem zastoupena.

[8] Rozhodnutí o ustanovení zástupce je vázáno na splnění kumulativních podmínek uvedených v § 35 odst. 9 s. ř. s., dle kterého *navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl*

osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.

[9] V nyní souzené věci krajský soud stěžovatelce zástupce neustanovil, neboť to dle jeho názoru nebylo nezbytně třeba k ochraně jejích práv.

[10] Jak vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu, soud v souvislosti s posuzováním toho, zda je podmínka nezbytnosti ustanovení zástupce splněna, přihlíží k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také i k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 - 46, č. 108/2004 Sb. NSS, ze dne 26. 2. 2004, č. j. 6 Azs 19/2003 - 45, č. 492/2005 Sb. NSS, ze dne 8. 1. 2013, č. j. 3 As 92/2012 - 34, ze dne 3. 4. 2012, č. j. 1 As 62/2012 - 16, ze dne 31. 5. 2011, č. j. 5 Afs 20/2011 - 62 či ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 As 84/2015 - 14 aj.).

[11] Při posuzování stěžovatelčiny žádosti krajský soud přihlédl zejména k charakteru projednávané věci, tedy ke skutečnosti, že stěžovatelka podanou žalobou napadá rozhodnutí, kterým bylo zamítnuto odvolání pro opožděnost. Nejedná se tedy o věc právně komplikovanou; k otázce opožděného odvolání je stěžovatelka schopna vyjádřit se sama.

[12] Nejvyšší správní soud s tímto závěrem krajského soudu souhlasí. Při projednání žaloby se bude krajský soud zabývat pouze otázkou, zda bylo odvolání podáno včas či nikoli. Posouzení této otázky je schopen krajský soud provést na základě předloženého spisu a případného osobního vyjádření stěžovatelky k okolnostem podání odvolání. Ustanovený zástupce by dle názoru soudu nemohl v tomto řízení nijak přispět k ochraně práv stěžovatelky. Z dosavadního průběhu řízení je zřejmé, že byť bylo první podání stěžovatelky ve věci nejasné (ale to zejména z důvodu jeho nečitelnosti), byla stěžovatelka na základě výzev krajského soudu sama schopna své podání doplnit a upřesnit tak, aby bylo zjevné, proti jakému rozhodnutí brojí, toto rozhodnutí k žalobě připojila, byla schopna též adekvátně reagovat na výzvu k doložení svých majetkových poměrů, a uvedla též relevantní žalobní body, kterými napadené rozhodnutí zpochybňuje.

[13] V této souvislosti musí Nejvyšší správní soud korigovat závěry krajského soudu, který v napadeném usnesení konstatuje, že stěžovatelka podala odvolání po zákonné patnáctidenní lhůtě a že *v žádném ze svých podání nenamítá, že by jí v podání odvolání bránila nějaká překážka*. Ze žaloby doručené krajskému soudu dne 29. 6. 2017 i ze všech následujících podání jasně vyplývá stěžovatelčino tvrzení, že se snažila poslední den odvolací lhůty podat odvolání u úřadu práce, to se jí však nepodařilo, neboť jí pan P. sdělil, že má odvolání poslat poštou. Téhož dne proto odvolání zaslala prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb a den 2. 5. 2017 je žalovaným nesprávně uváděn jako datum podání, ačkoli šlo o datum doručení. Tato tvrzení bude muset krajský soud při věcném posuzování důkladně prověřit a objasnit (např. též svědeckou výpovědí stěžovatelky či pracovníků úřadu práce). Otázka včasnosti odvolání tak bude ještě

předmětem dalšího posuzování v řízení o žalobě a nemohla již být závazně vyřešena v usnesení o neustanovení zástupce.

[14] Stěžovatelka dále namítá, že jí byl v jiném řízení před krajským soudem zástupce ustanoven, a to usnesením ze dne 20. 10. 2017, č. j. 16 Ad 88/2017 - 97.

[15] Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 15. 12. 2006, č. j. 8 As 60/2006 - 90, vyslovil, že ustanoví-li soud účastníku řízení advokáta a v jiném, skutkově obdobném řízení a identické procesní situaci, témuž účastníku advokáta neustanoví, je třeba tento postup řádně a přesvědčivě odůvodnit. Ustanovení zástupce v jednom řízení tedy automaticky nevede k ustanovení zástupce v každém dalším obdobném řízení. Potřebnost ustanovení zástupce vždy závisí na konkrétních okolnostech každého případu. Soud v takových případech přihlíží zejména k osobním poměrům účastníka, formální a obsahové úrovni žaloby, složitosti věci a důležitosti sporu pro navrhovatele (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2013, č. j. 6 As 23/2013 - 9).

[16] Ze své úřední činnosti Nejvyšší správní soud (kasační stížnost proti uvedenému usnesení byla vedena pod sp. zn. 5 As 319/2017) zjistil, že ve věci vedené u krajského soudu pod sp. zn. 16 Ad 88/2017 jde o žalobu ve věci dávek hmotné nouze – doplatku na bydlení. V tomto případě žalovaný odvolání stěžovatelky věcně projednal; předmětem tohoto řízení tedy bude (na rozdíl od nyní projednávané věci) meritorní rozhodnutí o dávce hmotné nouze. Jak konstatoval krajský soud v usnesení ze dne 20. 10. 2017, č. j. 16 Ad 88/2017 - 97, jde zde o právně náročné řízení, kdy je stěžovatelka nucena řádně argumentovat zákonnými ustanoveními a současně srozumitelně a jasně vylíčit skutkový stav věci; složitost věci vyvolává nezbytnou potřebu ustanovení zástupce k ochraně práv stěžovatelky.

[17] Krajský soud tedy odlišný postup ve dvou obdobných řízeních téže stěžovatelky náležitě a v souladu se shora citovanou judikaturou odůvodnil (zejména odlišností procesních situací a tím i obtížností věcí), přičemž, jak vyplývá již se shora uvedeného, Nejvyšší správní soud se s posouzením krajského soudu ztotožňuje.

[18] Kasační stížnost je nedůvodná; soud ji tedy podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. O náhradě nákladů tohoto řízení rozhodl podle § 60 odst. 1, věty první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka byla v řízení o kasační stížnosti neúspěšná, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Pokud jde o žalovaného, v jeho případě nelze o úspěšnosti vůbec hovořit, neboť napadené usnesení krajského soudu se dotýkalo pouze žalobkyně; žalovanému v řízení o kasační stížnosti ani žádné náklady nevznikly, proto soud rozhodl tak, že mu jejich náhradu nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. ledna 2018

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu